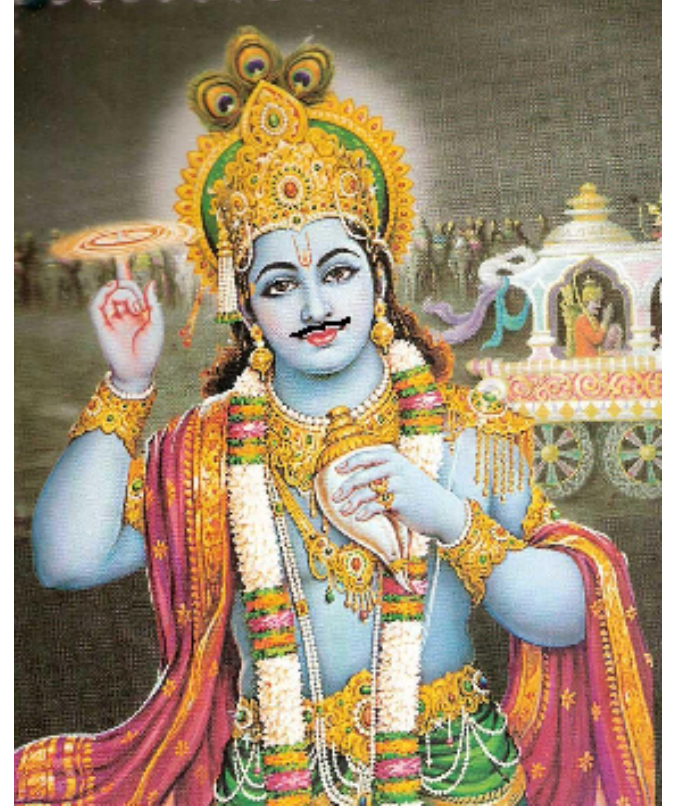

శ్రీవిష్ణులీలాస్తవము

సాంధ్ర తాత్పర్యము

తాడేపల్లి లలితాబాలసుబ్రహ్మణ్యము

తల్లి-తండ్రు-గురువు-దైవమ్

శ్రీవిష్ణులీలాస్తవము

సాంధ్ర తాత్పర్యము

వ్యాఖ్యానావతారిక: కవి తన యిష్టదైవమగు శ్రీ హరిని స్తోత్రము సేయ నుత్సహించినవాడై మంగళాదీని మంగళమధ్యాని మంగళాంతాని చ కావ్యాని అను నార్వోక్తి చొప్పున కృత్యాది శ్లోకమును శుభప్రదమైన శ్రీకారముతో నీ క్రింది విధముగా మొదలుపెట్టుచున్నాడు.

శ్లో|| శ్రియా నిషేవ్యస్సతతం య ఈశః

శ్రీమానితి ఖ్యాత యశఃప్రభావాన్ |

ప్రశాసితా సర్వజగత్ప్రదేశం

స సేవ్యతాం సార్థమముష్య దాతైః ||

౧

తాత్పర్యము : శ్రీ మహాలక్ష్మి చేత ఎల్లప్పుడును సేవించబడుచు ఆమె పేరిట శ్రీమూర్తి అని ప్రఖ్యాతి నొందిన దేవుడు డెవటైతే కలఁడో ఆ శ్రీహరి సమస్త విశ్వమునకున్న శాసకుడు. మానవులు ఆయన దేవేరితో బాటు ఆయనను గూడ భక్తి ప్రవర్తులతో సేవించెదరు గాక !

విశేషము : శ్రీ మహాలక్ష్మి సంపదల కధిష్ఠానదేవత. మానవులు సంపదల యందలి వాంఛతో ఆమెను సేవించుటకు జూపు నుత్సాహమును, ఆమె యెవటినైతే సేవించునో ఆ శ్రీకృష్ణుని భజించుటలో జూపరు కనుక నిట్లు

చెప్పబడినది.

అవతారిక : రెండవ శ్లోకము నుండి శ్రీకృష్ణ స్తుదేశించి చేసిన స్తోత్రము.

శ్లో|| యమనుభాతి మార్తాండో భాన్త్యనుభాన్తి పావకః |

భాసమానోఽపి న జ్ఞేయ స్త్వాం తాదృశం హరిమ్ భజే ||

౨

తాత్పర్యము : ఎవ్వఁడు ప్రకాశించినచో సూర్యుఁడును, నక్షత్రములును, అగ్నియుఁ బ్రకాశించునో, ప్రకాశించినప్పటికి నెవ్వఁడు జీవులకుఁ దెలియ రానివాఁడో అట్టి శ్రీకృష్ణ నామధేయుఁడవగు నిన్ను భక్తితో భజించెదను.

శ్లో|| నృభిర్యైరనుభూయన్తే విషయసుఖమన్యవః |

ఈశం తేషాం హృషీకానా మగోచరం హరిమ్ భజే ||

3

తాత్పర్యము : మానవులు వేనితోనైతే లోకవిషయములకు సంబంధించిన సుఖదుఃఖముల ననుభవించుటో అట్టియింద్రియముల కధినాథుఁడయ్యు వానికి గోచరింపని శ్రీకృష్ణ భగవానుని భక్తితో భజించెదను.

శ్లో|| అప్రపన్నా జనా నష్టా స్సంసారగరశప్రియాః |

భక్తస్తు త్వత్కథాపీయూషాస్వాదనపరో భవేత్ ||

౪

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! భక్తిహీనులైన జనులు సంసారమను హాలాహలమును ద్రావ మఱగినవారై తుదకు నశించెదరు. కాని నీ భక్తుఁ డన్ననో, నీ కథలనెడి అమృతము నెల్లప్పుడును జవిచూచుచుండును.

శ్లో|| యద్ద్యేకస్మిన్ జనేన్నేహస్సజ్ఞాత ఇన్ధిరాప్రియ |

స తవ భక్త ఇత్యేవ కారణమస్తు నాన్యథా ||

౫

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! నీ భక్తున కొకటియం దాదర

మేర్పడినదన్నచో నా యన్యుడును నీ భక్తుడయిన కారణముననే నట్లే
ర్పడియుండును దప్ప దానికి వేరు కారణముండదు.

విశేషము : భగవద్భక్తు లితరభక్తులయందును భగవంతునే దర్శింతురు.
కనుక వారెవరో యెఱుక లేకున్నను వారియెడ వారి కవ్యాజానురాగమే
ర్పడుననియు, భగవద్భక్తుల వరస్థర ప్రేమాభిమానములు లౌకికజనుల
ప్రేమాభిమానములవలె నధికార-ధన-బాంధవ్యాది తుచ్చప్రాతిపదికము
లను గాక కేవలము భక్తి నాశ్రయించుకొని యుండుననియు భావము.

శ్లో॥ పజ్కేజాక్షాఽఖిల భువన సమ్మోహనాకారీణస్త్యద్
యత్స్యదప్యత్ర పరమ మనోజ్ఞాఞ్చ సౌందర్యనద్యాః |
శాఖైవేత్యస్తి మమ హృదయే భావనాకైటభారే
యాహీనా సా రతిరసి భవేత్ పృష్ఠరూపాంతరా తే || ౬

తాత్పర్యము : కమలముల వంటికన్నులు గలిగి కైటభుండను దానవుని
దునిమిన యో శ్రీహరీ ! ప్రపంచమునం దత్యంత రమణీయమైన వస్తువు
న్నప్పటికిని అది సకలలోక సమ్మోహకమైన నీ సౌందర్యమను నది కుపనది
యే యగునని నా భావనము. అట్లే ప్రపంచమునం దతిహీనమైన ఆనంద
మేది కలదో అది సహితము నీ దర్శనానందమునకే వెనుకవైపు ముఖము.

శ్లో॥ త్వమ్ ప్రాప్యనేఽస్మభిర్మార్గైర్ జ్ఞానభజనకర్మభిః |
యోగైర్ వ్రతతపోభిశ్చ యే సృష్టాః కృపయా తవ || ౭

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవం ! ! జ్ఞానయోగము, భక్తియోగము,
కర్మయోగము రాజయోగము, క్రియాయోగము ప్రభృతి యోగమార్గము

లను మఱియు వివిధములైన వ్రతములను, తపస్సులను, నిష్ఠలను మా
యందలి కృపచేత నీవే కల్పించి ఆద్యబుద్ధుల మూలమున వానిని మాకు
బోధింపజేసినావు. వాని ద్వారముననే నిన్నుఁ బ్రాప్తింపఁగల్గుదుము.

శ్లో॥ యథాఽర్కఃస్యాద్ స్వయంవ్యక్తోఽ
న్యమ్ ప్రదీపం వినా నృణామ్ |
వ్యక్తోఽసి కృపయాఽస్మాసు
త్వమపి ప్రకటోఽఽత్యనా || ౮

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవం ! సూర్యుడేవిధముగా నితర దీపముల
నువయోగించు నావశ్యకత లేకయే స్వయముగా మానవులకుఁ బ్రకాశ
మానుడగునోఅట్లే నీవును మాయందలి కృపచే నీయంత నీవుగా బయ
ల్పడి గోచరించుచున్నావు.

విశేషము: భగవత్సాక్షాత్కారమునకు భగవత్కృపయే కారణము కాని
మానవులు సేయు జపతపోఽదులు కారణములు కావని గ్రాహ్యము.

శ్లో॥ అగ్రేప్రదీపస్య కృశాని భాని
హీనః ప్రదీపోఽపి విధోః పురస్తాద్ |
విధుశ్చ శుష్కస్సవితుస్సమక్షం,
తే సన్నిధౌ సోఽపి కరీషభగ్నః || ౯

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవం ! దీపము నెదుట నక్షత్రములు వెలవెల
బోవును. అట్టి దీపము కూడఁ జంద్రునెదుటఁ గళ దప్పియుండును. ఆ
చంద్రుడు సహితము సూర్యునెదుటఁ గాంతిహీనుడగును. అట్టి
సూర్యుడు కూడ నీ మహోజ్జ్వల సన్నిధియందు పిడుక వలె రూపుమాసి

యుండును.

శ్లో|| పాపీ పరమహంసఃస్యాద్వాయసః కవిరజ్ఞాసా|

రాసభీ గాయనీ శౌరే ప్రసృతా యది తే కృపా|| ౧౦

తాత్పర్యము: హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నీ కనికరపుఁ జూపు సోఁకినచోఁ బరమ పాపిష్ఠి యైనను బరమహంసయై తేజఱిల్లును. కర్ణకఠోరమైన కంఠరవము గలిగి యీసడించుకొనఁబడు కాకివంటి పక్షి యైనను రసవత్తరమున్ను, శ్రావ్యమున్ను అగు కవితాగానము సేసి జనాదరణమునకుఁ బాత్రమగును. తన వికృతమైన యోండ్రిలతో మిగులఁ జీఁకాకు గల్గించు గాడిదయైనను మృదుమధుర సంగీతము నాలపింపఁజాలును.

విశేషము : జీవుల ప్రతిభాపాటవములకు భగవదనుగ్రహవిశేషమే హేతువు గానీ వానివాని నైసర్గిక గుణదోషము లపరిగణ్యములని గ్రాహ్యము.

శ్లో|| ఇదజ్ఞాగత్వాపమయం దరిద్రం

వికారభూతం న సమమ్ వివేకి|

తథాఽపి శౌరేఽస్తి తవాఽంశలేశా

న్మనోజ్ఞ సమృన్న పవిత్రధిష్ఠ్యమ్|| ౧౧

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! ఈ యిహలోకము పాపభూయిష్ఠ మైనది. పారమార్థిక సంపత్తి మాలినది. బహువికృత వికారములతోఁ గూడి కొన్నది. మిట్టపల్లములతోఁ గట్టమైనట్టిది. ఇది వివేక హీనమైనటువంటిది. ఇట్లెన్ని లోపములున్నప్పటికిన్ని నీదయిన అంశమేదియో దీనిలోఁ గొంచె

ముండుట వలననే యిది మనోహరముగాను, సుసంపన్నముగాను, బవిత్ర ముగాను గోచరించుచు జీవుల కభిమతమగు నివాసస్థానమైనది.

విశేషము : భగవదంశ లేశము లేకపోయిన యెడల నిహలోకము నరక ప్రాయమగును. దృశ్యమాన జగత్తు విష్ణుమాయాశక్తియే యని గ్రాహ్యము.

శ్లో|| సన్ధతమస్మభిస్సర్వైర్ముఖే మాయావకుణ్ఠనమ్|

న తద్ధాతుం వయం శక్తౌ స్సహకుర్వసుకమృయా|| ౧౨

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! మానవులమైన మేమందఱమును మా ముఖములకు మాయ (అవిద్య) అను ముసుగు ధరించినాము. దానిని వేసికొనుట మాకు సాధ్యమయినను దీసివేయుట మాత్రము మా చేత నగుట లేదు. దయతో మాకు సహాయము చేయవలసినది.

శ్లో|| కిఞ్చిదపి న జానామి త్వాం వినా విష్టరశ్రవః|

శిశుమ్ మత్వా తవ శ్రీశ పాలయ మాం జనార్దన|| ౧౩

తాత్పర్యము: హే దేవా ! శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! విష్టరశ్రవా ! రమేశా ! జనార్దనా ! నీవు దప్పు నా కితర మేమియుఁ దెలియదు. నన్ను నీ బిడ్డగా భావించి సదా కాపాడునది.

విశేషము : దేవుఁడెవ్వఱిని గాని తన బిడ్డయని మానసికముగా భావించ నావశ్యకత లేదు. ఏలన, నందఱును నిజముగా నాయన బిడ్డలే. కాని యెవ్వఱు తమను దాము భగవంతుని బిడ్డలుగా భావించుకొందురో వారికి మాత్రమే ఆ సత్యమనుభవములోనికి వచ్చును. భగవంతుఁడు తమ తండ్రి యని చెప్పుకొనువా రందులకుఁ దగినట్లు నడచుకొనవలసియు నుండును.

శ్లో|| ఆశా చ శక్తిశ్చ సరస్వతీ చ

యశశ్చ మాతా చ పితా గురుస్త్యమ్ |

న త్వాం వినా స్యాన్మమ కాఽపి కాష్టా

కారుణ్యసిన్ధో జగదేకబన్ధో ||

౧౪

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! కనికరమునకు సముద్రమువంటి వాడా ! ప్రపంచమంతటికిని గల యొకే యొక చుట్టమా ! కష్టనష్టము లె దురైనప్పుడు నాకున్న దిక్కు నీవే. నాకున్న శక్తియు నీవే. నేనెఱిగిన విద్య నీవే. నాకు జనులలో నున్న మంచిపేరు నీదే. నా తల్లివి నీవే. తండ్రివి నీవే. గురువవు నీవే. నీవు దక్క నాకు వేఱు దిక్కు లేదు.

విశేషము : తల్లి ద్వారమునఁ దండ్రిని, దండ్రి ద్వారమున గురువును, గురుని ద్వారమున దైవమును దెలిసికొనవలెను.

శ్లో|| బిన్దౌ బిన్దౌ తవాభ్యైవ క్షతజే యస్య దృశ్యతే |

త్వమేవ హృదయే యస్య శ్రవ్యోఽసి ప్రతికమ్పనే ||

౧౫

అశ్రాన్తం యస్య జిహ్వాయాం నటసి కర్ణహర్షణః |

నారాయణాఽస్మిన్ బ్రహ్మాణే స జాత స్సహి భాగ్యవాన్ ||

౧౬

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఎవని యొక్క ప్రతి నెత్తుటిబొట్టు నందును నీ పేరే దర్శనమిచ్చునో, యెవని యొక్క ప్రతి గుండె చప్పుడు నందును నీ నామమే వినిపించునో, ఎవని నాలుకపై నీవు (నీ నామము) ఎల్లప్పుడును శ్రోత్రపేయముగా నర్థింతువో, ఆహా ! ఈ సమస్త విశ్వము లోను అతని పుట్టుకయే కదా పుట్టుక ! అతడే కదా భాగ్యశాలి !!

శ్లో|| నా ఽఽదిమన్తఞ్చ కాఙ్క్షామి తవ జ్ఞాతుం చతుర్భుజ |

తే మనన మవిచ్ఛిన్నాం శుద్ధభక్తిఞ్చ దేహి మే ||

౧౭

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! నాలుఁగు బాహువులతో విలసిల్లు పురుషోత్తమా ! నీ మొదలేదియో, తుది యేదియో తెలిసికొనుటకు నే నుత్సహింపను. నాకు వలసినదెల్ల - నీవట్ల నిరంతర ధ్యానమున్ను, నీపై శుద్ధభక్తియు.

విశేషము : శుద్ధభక్తి అనఁగా నితర మేమియుఁ గోరక మోక్షమును సైత ము తృణీకరించి కేవలము భగవంతుని యందలి పరాప్రేమమును మాత్ర మే వాంఛించి యాస్వాదించు పరమోత్కృష్ట మనఃస్థితి.

శ్లో|| వృషాకపే రన్తికమేతి యస్తం

నోపైతి శైత్యమ్ మధుహన్ యథైవ |

తథైవ వాచా మనసా కృతేన

త్వాం సంశ్రితం వైతిహి కర్మభోగః ||

౧౮

తాత్పర్యము : మధువను రాక్షసుని దునిమిన యో శ్రీహరీ ! శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! మంట దగ్గఱఁ గూర్చున్నవాఁ డేవిధముగా నైతే చలి ననుభవిం పఁడో, అట్లే మనసా వాచా కర్మణా నిన్నే ఆశ్రయించినవాఁడు కర్మఫలా నుభవమును పొందఁడు.

విశేషము : పురాకృత కర్మ మెవ్వరైన ననుభవింపక తీరదు. కానీ పరాభ క్తుఁడైనవాని కర్మమును మట్టుకు భగవంతుఁడు వానియం దదృశ్యుఁడు గా నుండి తానే స్వయముగా ననుభవించును. కాన భక్తిహీనులగు నితరుల వలె నాతనికిఁ గర్మఫలానుభవమునఁ గష్ట నష్టములు స్ఫురింపక సుఖము

గా నుండును.

శ్లో|| న జ్ఞాత ఏవాఽపి యథా కృతాను:

స్పృష్టస్తు బాధేత తదైవ విష్ణో|

నోద్దిష్టమేవాఽపి తవాఽభిధానం

ధ్యాతం తు యచ్ఛేత్పరమమ్ ఫలం తత్ || ౧౯

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! ఏ విధముగా నైతే నిష్ఠును దెలియక
తాకినను అది మానవుని గాల్చి తన ప్రభావమును బ్రకటించునో, అట్లే
నీ నామమును సహితము, నీది యని యెఱుంగక యథాలాపముగా స్మరిం
చినను అది యుత్కృష్టమైన ఫలము నొసంగును.

విశేషము : భగవన్నామమన్ననో సాక్షాత్తు భగవంతుడే. ఆయన కంటె
నది వేఱు కాదు.

శ్లో|| రామాయణగ్రంథ నివాసికీటాః

రామాలయైకాశ్రిత మూషికాశ్చ|

సతాం గతిం యాన్తి తదా సుదైవ

మస్మాక మాస్తర్తు మహో న శక్యమ్ || ౨౦

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! శ్రీమద్రామాయణ పుస్తకమునందు
గాపురము వెట్టిన పురుగులును, రామాలయము నాశ్రయించి బ్రదుకు
నెలుకలును దొల్లింటి సత్పురుషులు పోయిన త్రోవను బోవునన్నచో ఆహా !
స్వయముగా నాదికావ్యపాఠకులమైన మా యదృష్టమును వర్ణింప శక్యము
కాదు గదా !

శ్లో|| స ఆదిశేషశ్చ సహస్రజిహ్వో

తల్పత్వమాసీయ యమాస్థితస్తవమ్|

వక్షస్యధిష్ఠాయ రమా త్వదీయం

జ్ఞాతుం న శక్తౌ మహిమానమగ్ర్యమ్ || ౨౧

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నీ వెవ్వని బాన్సుగాఁ జేసికొని యోగ
నిద్రలో సహరహమును బవ్వళించెదవో, వేయినాలుకలు గల ఆ యాదేశే
షుండును, నీ టొమ్మునే తన నివాసస్థానముగాఁ జేసికొని కాపురమున్న నీ
యనుఁగుఁజెలి శ్రీమహాలక్ష్మీదేవియు నీ గొప్పమహిమ నెఱుంగఁజాలరు.
(ఇఁకఁ బామరప్రాకృతులైన మముబోంట్ల ముచ్చట వేఱఁ జెప్పవలెనా ?
అని భావము)

శ్లో|| విజ్ఞాతుకామా మహిమాన మజ్ఞోఽఽ

స్తే స్వర్ణదీ తత్రహి శిశ్రియే సా|

తే పాణ్డవానామపి దీర్ఘ సూత్రాః

సఖ్యేన నైకాశ్శరదో వ్యతీతాః || ౨౨

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నీ పాదముల మహిమ నెఱుంగు నిమిత్త
మాకాశగంగ అచ్చటనే ఆశ్రయము గల్పించుకొన్నది. కురువంశీయులైన
పాండవులకు సహితము నీతోడి నెయ్యముతోఁ బెక్కిండ్లు అలసముగాఁ
(భారముగా) గడచినవి. (ఐనను వారు నీ గొప్పతనమును సాకల్యముగా
నాకళించుకొనఁజాలరైరి)

శ్లో|| మహర్షయస్సిద్ధదివౌకసాశ్చ

పురా న శక్తాః పురుషమ్ ప్రపూర్ణమ్

జ్ఞాతుమ్ భవంతమ్ పరమం త్వతీతం

శక్నోమి కిం జ్ఞాతు ముపేన్ద్ర దేవ ||

౨౩

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! దేవతలును, సిద్ధులును, బూర్వ
ముఖులును బురుషోత్తముడవైన నిన్ను బూర్ణముగాఁ దెలియఁజాలరైరి.
అట్టిసర్వాతీతుడవు, జ్ఞానమునకుఁ బరావధియునగు నిన్ను నేను దెలిసి
కొనఁగలనా స్వామీ ?

శ్లో|| భక్తిస్వరూపాయ నమోఽచ్యుతాయ

జ్ఞానస్వరూపాయ చతుర్భుజాయ |

కృష్ణాయ యోగప్రకరేశ్వరాయ

కర్మస్వరూపాయ నమో నమస్తే ||

౨౪

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! భక్తి, జ్ఞాన, కర్మ, యోగములే స్వరూ
పముగాఁ గలిగినవాడవు, నాలుగు బాహువులు గలవాడవు, రాజ, హఠ,
క్రియాది యెల్ల యోగప్రక్రియల కధినాథుడవు, సమ్యత నామధేయుడ
వునైన నీకు మఱల మఱల నమస్కారములు.

విశేషార్థము : విష్ణుమూర్తికి భక్తి, జ్ఞాన, కర్మ, యోగములను నాలుగును
నాలుగు చేతులు. ఇటఁ గర్మ యనఁగాఁ గర్మయోగమే కాక కర్మ యని
యుఁ గర్మఫలమనియు భావము.

శ్లో|| విత్వైకనిర్గాయ మఖాధిపాయ

జనప్రమోదాయ షడీశ్వరాయ |

బ్రహ్మజ్ఞభూతాయ రమాప్రియాయ

నారాయణాయేతి నమో నమస్తే ||

౨౫

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! విశ్వమే దేశముగాఁ గలిగినవాడవు,
యజ్ఞముల కీశ్వరుడవు, జనుల కానందమును జేకూర్చువాడవు,
షట్కర్మములకు ఫలమొసంగువాడవు, అండాండమే స్వరూపముగాఁ
గలవాడవు, శ్రీమహాల్క్ష్మికి మిగులఁ గూర్చువాడవు, శ్రీమన్నారాయణా
భిధానుడవు నగు నీకు మఱల మఱల నమస్కారములు.

శ్లో|| ఏకోఽప్యనేకేషు య ఆస సాక్షీ

ప్రచోదయేత్ స్థావర జగ్గమాన్ యః |

హీరామ్ పుమాంసం సదృశమ్ బిభర్తి

తస్మై నమస్సత్యశివాత్మనే తే ||

౨౬

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఒక్కడవే ఐనను అనేకరూపములను
దాల్చి గదులునవియుఁ గదలనివియు (స్థావర, జంగమములు) నైన
భూతముల యొక్క మనోవాక్కర్మములను బ్రేరేచుచుఁ జీమ నుండి
మానవుని పర్యంతమెల్ల జీవులను సమానముగాఁ బోషించుచున్న సత్య
సుందర శివాత్మకుడగు నీకు సభక్తిక వందనముల నాచరించుచున్నాను.

శ్లో|| నివర్త్య రాగం నిజమాత్మజేషు

యో మానవానాం తనుతే కుటుమ్బమ్ |

మాయాం విశాలాం శిశుపోషణాయ

తస్మై నమస్సత్యశివాత్మనే తే ||

౨౭

తాత్పర్యము : : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! మానవులచేఁ దమ కుటుంబము
లను బోషింపఁజేయుటకు వీలుగా వారి ప్రేమతత్త్వమును దమ సంతతి
దెస మఱిించి యా విధముగా లోకమునందు మిగుల సమ్మోహనకరమైన
విష్ణుమాయను బ్రవర్తిల్లఁజేయు సత్యసుందర శివాత్మకుఁడగు నీకు సభక్తిక
వందనము లాచరించుచున్నాను.

శ్లో॥ స్పర్శైశ్చ శబ్దైశ్చ రసైశ్చ గన్తై
ర్న వేదితోఽపి ప్రవహేత తాన్ యః |
నిశాకరాహస్కర నేత్రయుగ్మ
స్తస్మై నమస్సత్యశివాత్మనే తే ||

౨౮

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! (ఇచ్చట రూపతన్మాత్ర పేరుకొనఁబడ
దయ్యె) గంధశబ్దరసస్పర్శములనెడి పంచతన్మాత్రలచేఁ దెలియరానివాఁడ
య్యు నెవ్వఁడు వాని గుణములను భరించునో, యెవ్వఁడు రవిచంద్రులను
గనుదోయిగాఁ గల్గియుండి జీవులకుఁ గర్మస్వాక్షి అయినాఁడో అట్టి సత్య
సుందర శివాత్మకుఁడగు నీకు సభక్తిక వందనము లాచరించుచున్నాను.

శ్లో॥ యస్మిన్ రమేరన్ మునివర్యసజ్ఞా
యస్మిన్ వినిక్షిప్తమావిర్భభూవ |
బ్రహ్మాణ్డమస్మిన్ స్వయమేవ యోఽభా
త్తస్మై నమస్సత్యశివాత్మనే తే ||

౨౯

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఎవ్వనిని దదేక ధ్యానము సేయుచు
నందు ఋషీశ్వరు లానందింతురో, విశ్వమెవ్వనియం దుద్భవమై నిలిచి

యున్నదో, మఱల నా విశ్వమునం దెవ్వఁ డంతర్యామియై వెలుఁగుచున్నాఁ
డో అట్టి సత్యసుందర శివాత్మకుఁడగు నీకు సభక్తిక వందనము లాచరించు
చున్నాను.

శ్లో॥ కృష్ణాఽలమ్మమ విద్యతే తవ పదాంభోజద్వయమ్ పావనం
సృష్టిస్థానలయక్రియాప్రభృతిశక్తమ్ పాపనిర్వాపణం |
శ్రీకాంతాకరసేవితం సురనుతం సంశుద్ధమానందం
కారుణ్యేన వితీర్యతాం తవ శిశోర్ద్రివ్యాం కనిష్ఠాఙ్గుళిమ్ || ౩౦

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! నీ పరమ పవిత్రమైన పాదపద్మముల
జంట లభించినది. నాకిది చాలును. ఏలన, నీ పాదములు సామాన్యమైనవి
కావు. ఇవి పరమపుణ్యములైనట్టివి. సృష్టి-స్థితి-లయాది మహాకార్యముల
నొనరింపఁజాలినవి. సమస్త పాపములను బోకార్చుఁగలిగినవి. ఇవి మాకే కాక
సాక్షాత్తు శ్రీమహాల్క్ష్మీదేవికి సైతము పరిచరణీయములైనవి. బ్రహ్మాండ్రాది
దేవతలచే స్త్రోత్రము చేయఁబడునట్టివి. దర్శనమాత్రముననే బ్రహ్మానందము
నొసంగునట్టివి. హే దేవా ! దయచేసి నీ పాదములతోఁ బాటు నీ దివ్యమైన
చిటికెనవ్రేలు సైతమీ శిశువున కందిమ్ము. అట్లీజీవుని వెంట నీవే యుండి
నడిపింపుము.

శ్లో॥ జగత్పావనాకార శోభాప్రభాసమ్
పవిత్రాస్తరాత్మైకశశ్వన్నివాసమ్ |
భవాఖ్యామహాపాశవిచ్ఛేదిశక్తిమ్
భజేఽహం హృషీకేశమిచ్ఛన్ విముక్తిమ్ ||

౩౧

తాత్పర్యము: లోకమును బాపనము సేయు రూపశోభతోఁ బ్రకాశించు
వాఁడును, బవిత్రమైన యంతరాత్మ గలవారే తనకు శాశ్వతమైన నివాసము
గాఁ గలవాఁడును, జన్మల పరంపరలనెడి త్రాఁటిని ద్రెంపజాలిన మహాశక్తి
మంతుఁడును, నింద్రియముల కధినాథుఁడును అగు శ్రీకృష్ణ భగవానుని
మోక్షమునకై వేడుచు భక్తితో భజించెదను.

శ్లో॥ అగణితగుణజాలం హరిశౌర్యాలవాలం

త్రిభువనతతకీర్తిం ధీరసౌందర్యమూర్తిమ్ |

తనుజలదసహస్రం సద్వనౌకస్సహస్రం

ధరణిప భజనీయం ధాతృమూలం నమేయమ్ || 3౨

తాత్పర్యము: లెక్కింపరానన్ని సుగుణములు గలవాఁడును, మనస్సు
నాకట్టుకొనఁజాలిన ప్రతాపము గలవాఁడును, ముల్లోకములందును
వ్యాపించిన కీర్తి గలవాఁడును, గంభీరమైన సుందరస్వరూపుఁడును, నల్లని
కాటుమబ్బుల వంటితనువులు వేయింటిని ధరించువాఁడును, వేపుటు
ఋషులచేఁ బరవేష్టితుడైనవాఁడును, రాజులందఱికిని సేవింపఁదగినవాఁ
డును, లోకములకెల్ల స్రష్టయగు బ్రహ్మదేవునికే మూలమైనవాఁడు నగు
శ్రీకృష్ణ భగవానునికి నమస్కారము లాచరించెదను.

శ్లో॥ పశ్యామ్యహమ్ భూరికృపానిధానం

ముముక్షవే మోక్షరమాం దధానమ్ |

సర్వత్రసంవ్యాప్తమనోవిధానం

ప్రేక్షా స్వయా దీనహృదామధీనమ్ ||

33

తాత్పర్యము : పెల్లగు కనికరమునకుఁ బెన్నిధివంటివాఁడును, మోక్షముఁ
గోరు భక్తులను ముక్తికాంతతోఁ గూర్చువాఁడును, విశ్వమంతట వ్యాపిం
చిన మహా మనోమండలము గలవాఁడును, దీనహృదయులైప్రాధ్నించిన
భక్తులకుఁ బ్రేమపూర్వకముగా వశ్యుడగువాఁడును అగు శ్రీకృష్ణ భగవా
నుని నా మనస్సున భక్తితో నూహించెదను.

శ్లో॥ మందారనిన్దక సురక్తపదమ్ ముకున్దం

లీలావినీల కమనీయ కరాతివేలమ్ |

ఆనన్దసిన్ధుమతిసున్దరబన్ధరూపమ్

గోవిన్దమిన్దుసిత సుస్మితమద్య వన్దే ||

3౪

తాత్పర్యము : మందారపుష్పములను గూడ నిందింపఁజాలు నెఱ్ఱదనము
గల అడుగులు గలవాఁడును, విలాసవంతమైన నీలీవన్నె వలనఁ గమనీయ
మైన చేతుల చేత నతిశయముగా నగవడువాఁడును, బ్రహ్మానందమునకు
సముద్రమువంటివాఁడును, జూడఁజక్కనైన చుట్టమువంటివాఁడును,
పూర్ణచంద్రుని వెన్నెల వోలె సుమనోహరమైన చిటునగవు గలవాఁడు నగు
శ్రీకృష్ణ భగవానునికి భక్తిపూర్వక వందనము లాచరించెదను.

-: శ్రీకృష్ణ శరణాగతి :-

అవతారిక : ఇటనుండి ౮ శ్లోకముల మాలికలో భగవంతుని పాదములను శరణాగతి వేడుచున్నాడు. ఆర్ష ధర్మమునఁ బాదపూజకే ప్రాధాన్యము.

శ్లో|| కరుణవర్షిణం కామ్యధర్షిణం
భువనమోహనమ్ భూరితోహితమ్ |

సకలసౌభగం కాళియాధిగం

శరణమేమి తే పాదయోర్యుగమ్ || 3౫

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఆశ్రయించినవారిపైఁ గరుణను వర్షించునదియు, గోరికలను దునుమాడునదియు, సకల లోకములను మోహింపజేయునదియు, మిక్కిలి యెఱ్ఱునైనదియు, నెల్ల సౌభాగ్యముల తోడను విలసిల్లునదియుఁ గాళియుండను పాచటేని పడగలను దాటినదియు (అనఁగా వానిపై శోభాయమానముగా నర్తించినదియు) నగు నీ పరమపావన పదద్వంద్వమునే సర్వధా శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో|| దయితవేదసం దార్యయాదసం
దశవిధాకృతం దండితాకృతమ్ |

దళితయాతుధం దగ్ధయాతనం

శరణమేమి తే పాదయోర్యుగమ్ || 3౬

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! వేదములకుఁ బ్రయమైనదియు, దొల్లి గజేంద్రుఁ బట్టిన మొసలి మున్నగు జలసత్త్వములను దెగటార్చినదియుఁ

బదివిధములైన యవతారముల నెత్తినదియుఁ బాపములకు శిక్షలు విధించునదియు, రాక్షసులను జీల్చివేసినదియు, నరకయాతనలను దగ్ధముఁ జేయఁజాలునదియు నగు నీ పరమపావన పదద్వంద్వమునే సర్వధా శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో|| మురనిషాదినం మురళివాదనం
ముగ్ధమోహనం మూలరూపిణం |

కమలసన్నిభం కల్యణశోభినం

శరణమేమి తే హస్తయోర్యుగమ్ || 3౭

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! మురుండను రాక్షసునిఁ జంపినదియుఁ బిల్లనఁగ్రోవిని వాయించునదియు, ముద్దుగా నుండి మోహింపఁ జేయునదియు, విశ్వమునకే మూలమైనదియుఁ గమలముల వలె రమ్యమయినదియు, నకళంకమై శోభిల్లునదియు నగు నీ కైదోయిని సర్వధా శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో|| తరళకేశినం త్వాం సుశాసినం
విబుధవందితం విష్ణువేదితం |

సమరకోవిదం సర్వవాగ్విదం

శరణమేమి నారాయణాభిధమ్ || 3౮

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! చిటుగాలికి నల్లలాడు కురులు గలవాఁడవు, దుష్టులను నియంత్రించువాఁడవు, వేల్పులచే మ్రొక్కఁబడువాఁడవు, వివిధ యుద్ధములలోఁ గాఁకలు దీటినవాఁడవు, సకలవిద్యల నెఱిగినవాఁడ

పు, నారాయణుడను పేరఁ బ్రసిద్ధుడైనవాడవు నగు నిన్నే సర్వధా శరణు వేడుచున్నాను.

శ్లో॥ రఘుకులోత్తమం రాజసత్తమం
యశ ఉరశ్చదం యాతుధచ్చిదం |
ధృతశరాసనం దుష్టనాశనం
శరణమేమిసీతామనోహరమ్ ||

3౯

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! త్రేతాయుగములో రఘువు వంశము నందు శ్రీరామచంద్రమూర్తి యను పేరఁ జక్రవర్తిగా నవతరించినవాడవు, కీర్తియే కవచముగాఁ గలిగినవాడవు, కోదండమను విల్లు చేతఁబట్టి రావణాది రాక్షసులను, దదితర దుష్టులను ఛేదించినవాడవు, లక్ష్మీదేవి యవతారమైన శ్రీ సీతామహాదేవి మనస్సున కింపునింపువాడవు నగు నిన్నే సర్వధా శరణు వేడుచున్నాను.

శ్లో॥ భవపయఃప్లవం బంధవిప్లవం
వినుత పూరుషం వీతధీరుషం |
విధువిలాసినం వీర్యభాసినం
శరణమేమి దామోదరం హరిమ్ ||

౪౦

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! సంసార సముద్రమును దాటించు నావవంటివాడవు, భవబంధములను నశింపజేయువాడవు, సమస్త వేద శాస్త్రముల చేతను గొనియాడఁబడినవాడవు, క్రోధాది వికారములు లేని వాడవు, చంద్రునివలె శోభాయమానుడవు, ప్రతాపశాలివి, హరిదామోద

రాది నామములచేఁ దెలియఁదగినవాడవు నగు నిన్నే సర్వధా శరణు వేడుచున్నాను.

శ్లో॥ అవితసిన్ధరం హరికన్ధరం
హృతసుధారసం యాదవౌరసం |
కితవవామనం కీర్తిగామినం
శరణమేమి వైకుంఠవాసినమ్ ||

౪౧

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! గజేంద్రునిఁ గాపాడినవాడవు, అందమైన మెడ గలిగినవాడవు, మోహిని రూపము దాల్చి రాక్షసుల బారినుండి అమృతమును దప్పించినవాడవు, మాయావామనుడవు, దిగంత విశ్రాంత మయిన కీర్తి గలవాడవు, వైకుంఠమే శశ్వన్నివాసస్థానముగాఁ గలవాడవు నగు నిన్నే సర్వధా శరణు వేడుచున్నాను.

శ్లో॥ వనవిహారిణం వేణుపూరణం
వధితరక్షసం వల్లువక్షసమ్ |
సశివలక్షణం సద్విచక్షణం
శరణమేమి గోవిందమీశ్వరమ్ ||

౪౨

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! బృందావనమున గోపికలతోఁ గలిసి యానంద విహారము సేయువాడవు, కర్ణామృతముగాఁ బిల్లినఁగ్రోవి నూఁదువాడవు, శకటాసురాది రాక్షసులను బరిమార్చినవాడవు, సుందర వక్షఃస్థలము గలవాడవు, శుభలక్షణములతో నొప్పాటువాడవు, మంచి వివేకము గలిగినవాడవు, సమస్తవిశ్వమున కీశ్వరుడవు, గోవిందనామమునఁ బ్రసిద్ధుడైనవాడవు నగు నిన్నే సర్వధా శరణు వేడుచున్నాను.

-: దశావతార స్తోత్రము :-

అవతారిక : ఇటనుండి వదియునొకండు శ్లోకముల మాలికలో శ్రీ మహా విష్ణువు ధరించిన యేకవింశత్యవతారములలో బదింటిని మాత్రమెంచు కొని స్తుతించుచున్నాడు.

శ్లో|| కల్పారమ్భే వటదళతలే పావనే తం శయానమ్

పాదాఙ్గుష్ఠం నిజమతిమనోజ్ఞేన హస్తేన వక్త్రే |

నిక్షేప్తారం దరహసితమేకార్థవాన్తరస్సానం

లీలాబాలం త్వసితతనుకాన్తిమ్ భజే శుద్ధసత్త్వమ్ || ౪౩

తాత్పర్యము : కల్పాదిలోఁ బ్రపంచమంతయు నేకార్థవమై యున్నప్పు డా నీటిమధ్య శుచియైన మణ్డియాకు మీఁదఁ బవ్వళించి ముద్దులొలుకు తన చిట్టిచేతులతోఁ దన పాదపు బొట్టనవ్రేలిని నోటియందిడుకొని చిటునగవు లు చిందించుచుండు నల్లని కాంతులు గల శుద్ధసాత్త్విక స్వరూపమగు మాయాబాలకుని భక్తితో భజించెదను.

శ్లో|| రసాతలాదుర్విముద్ధర్తుకామో

ఘోణీః ప్రభూయాఽవతతార ధాతుర్ |

నసోర్ హిరణ్యాక్షమరిం జఘాన

సోర్వీకమస్మై హరయే నమస్తే || ౪౪

తాత్పర్యము : తొల్లి భూమండలము మొత్తము నీట మునుఁగ నెవ్వఁడు బ్రహ్మదేవుని నాసాపుటముల నుండి ఆదివరాహరూపమున నావిర్భవించి

హిరణ్యాక్షుఁడను రక్తసునిఁ దెగటార్చెనో ఆ వరాహవతారమూర్తి శ్రీ మహా విష్ణువునకు నమస్కారము.

శ్లో|| సత్యవ్రతాఖ్యం మనుముద్భృతం తం

సప్తర్షిసంఘం వినివేశ్య నావమ్ |

స్తేనం శ్రుతీనామ్ పరివృజ్య దైత్యం

చచార యస్తం ఝషరూపమీడే ||

౪౫

తాత్పర్యము: తొల్లి యెవ్వఁడొక్క పెనుజేడరూపమును ధరియించి, సత్య వ్రతుఁడను మనువును రానున్న ప్రళయమును గుఱించి ముందస్తుగాఁ బ్రబోధించి, యాతనిని సపరివారముగా సప్తర్షుల నావలో నెక్కించి కాపాడి నాడో, యెవ్వఁ డటుపిమ్మట వేదముల నపహరించి పారిపోవుచున్న సోమ కుఁడను రాక్షసుని జంపి ఆ యేకార్థవమున విశృంఖలముగాఁ గ్రీడించెనో యా మహామత్స్యావతారమూర్తి శ్రీ మహావిష్ణువును భక్తితో స్తుతించెదను.

శ్లో|| యః క్షీరరాశిమ్ మథతోఽచలస్య

యూష్ణస్సృధాయా యమరాసురాణామ్ |

ఆధార ఆస్తే ఘనమన్దరస్య

వన్దే తమీశం కమరమ్ ముకున్దమ్ ||

౪౬

తాత్పర్యము : తొల్లి యమృతము కొఱకు దేవాసురులు కూడి పాలకడలి ని జిలుకుచున్నప్పుడు వారు కష్టముగా నుపయోగించుచున్న మందర పర్వతము పడిపోవకుండగా నెవ్వఁ డొక్క గొప్ప తాఁబేటి రూపమును దాల్చి దానిని దన వీచునఁ బెట్టుకొని నిలిపెనో యా కూర్మావతారమూర్తి శ్రీ మహావిష్ణువునకు వందనములు.

శ్లో|| విమోహ్యా రణాంసి సుధామ్ ప్రగృహ్య
యోషాస్వరూపో విబుధాన్ పుపోష |
సురాకృతిం దైత్యమహాన్ క్రుధా య
స్తమ్ మోహినీరూప ముపేంద్రమీడే ||

౪౭

తాత్పర్యము : తొల్లి దేవాసురులుమ్మడిగాఁ గావించిన క్షీరసాగర మథన ప్రకరణమున లభించిన యమృతము నొక సుందర స్త్రీరూపమున వచ్చి చే కొని రాక్షసులను మాయపుచ్చి దానిని గేవలము దేవతలకే పంచిన వాఁడు ను, అమృతముకొఱకు దేవరూపముఁ దాల్చిన రాక్షసుని దన చక్రప్రయోగముతో సంహరించినవాఁడును అగు మోహిన్యవతారమూర్తి శ్రీ మహావిష్ణువును భక్తితో స్తుతించెదను.

శ్లో|| ప్రహ్లాదపీడం తు హిరణ్యకశ్యపం
లోకత్రయాక్రోశన లబ్ధసమ్మదమ్ |
స్తమ్భాన్మహోగ్రోఽభ్యవతీర్య యో జఘా
నాఽస్మై నమః శ్రీ నరసింహరూపిణే ||

౪౮

తాత్పర్యము : తొల్లి హిరణ్యక్షుని అన్నయైన హిరణ్యకశిపుఁడను రక్కసుఁడు బ్రహ్మ యిచ్చిన వరబలమున ముల్లోకములను జయించి, తాను బెట్టు బాధలకు దేవమానవాదు లొనరించు నార్తనాదముల వలన నానందించుచు విష్ణుభక్తుడైన ప్రహ్లాదుఁడను తన కుమారుని సహితము హింసించుచుండ నెవ్వఁ డాతని భవనస్తంభమున నుండి యావిర్భవించి చంపెనో ఆ నరసింహవతారమూర్తి శ్రీ మహావిష్ణువునకు నమస్కారము.

శ్లో|| బలేశ్వరస్యజ్ఞీయుగం నిధాయ
యో ధారుణీసత్యజగద్వ్యతీతః |
శిఖాప్రసూనీకృత సర్వఋషం
తం వామనమ్ బాలవినోదమీడే ||

౪౯

తాత్పర్యము : తొల్లి యెవ్వఁడు పొట్టివాడైన బ్రాహ్మణ బాలకుఁడుగా నవ తరించి, (రాక్షసరాజుగు బలిచక్రవర్తిని మూఁడడుగుల నేల దానమడిగి, అందుల కాతఁ డియ్యకొనఁగా) ఒక కాలితో భూలోక భువర్లోకాదుల నధి గమించి, సత్యలోకము దనుక శరీరమును బెంచి, నక్షత్రములను సిగపూలుగా మార్చుకొని, మఱియొక కాలిని బలితల మీఁద నుంచి వినోదించెనో యా వామనావతారమూర్తి శ్రీ మహావిష్ణువును భక్తితో స్తుతించెదను.

శ్లో|| వధాద్గురోస్తీవ్రరుషా ద్విజారీన్
య ఏకవింశమ్ పృథీవీమటిత్వా
రాజాన్వయస్థాన్ విజఘాన తస్మై
రామాయ వందే సపరశ్వథాయ ||

౫౦

తాత్పర్యము : తొల్లి రాజపురుషులు తపస్వి యైన తన తండ్రి జమదగ్ని మహర్షి యొక్క శిరము నన్యాయముగా ఖండింపఁ గాంచి, మిక్కిలి కినిసి, యెవ్వఁడు గొడ్డలి ధరించి, యిటువదొక్కమారులు భూమండలమంత యుఁ గలయఁదిరిగి, రాజవంశీయులను నిశ్శేషముగా నిర్మూలించెనో ఆ పరశురామావతారమూర్తి శ్రీమహావిష్ణువునకు వందనములు.

శ్లో|| ఆక్రమ్య లోకా నమరర్షి మర్త్యాన్

పరాభవంతం దశకణ్ణ దైత్యమ్ |

కశత్రచౌర్యాఖ్యమిషేణ యోఽహన్

రామాయ తస్మై రఘవే నమోఽస్తు ||

౫౦

తాత్పర్యము : తొల్లి ముల్లోకముల నాక్రమించి దేవమానవులను, ఋషులను అవమానించుచుండిన రావణుడను రాక్షసరాజు తన భార్యయైన శ్రీ సీతామహాదేవి నపహరించెనను నెవమున నాతనిని సమయించిన శ్రీరామ చంద్రపరబ్రహ్మమునకు నమస్కారములగుంగాక.

శ్లో|| జాతః కలిద్వాపరసన్నికాలే

భూమణ్ణలాపూర్ణ ఖలవ్రజాన్ యః |

జఘాన యుద్ధేష్వసకృత్పరోఽక్షమ్

పూర్ణావతారం హరిమానతోఽస్మి ||

౫౧

తాత్పర్యము : తొల్లి ద్వాపరయుగమునకుఁ గలియుగమునకును నడుమ నేర్పడిన సంధియుగములో భూమండలమెల్ల నిండిన దుష్టుల ననేక యుద్ధములందుఁ బెక్కుమారులు పరోఽక్షముగాను, గొన్నిమారులు స్వయముగాను సంహరించిన భగవంతుని సంపూర్ణావతారమూర్తి శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ మ్రొల భక్తిప్రపత్తులతో శిరము వాంచెదను.

శ్లో|| వేదార్థదూరానతికర్మమార్గాన్

జాతాం స్తురీయే లృప్యమతీన్ సమీక్ష్య |

హింసేతరమ్ మార్గమువాచ యస్తం

సమస్తభద్రమ్ భగవంతమీడే||

౫౩

తాత్పర్యము : తొల్లిఁ గాలప్రవాహవశమున జను లల్పమేధస్కులుగాఁ బరిణమించి, వేదమంత్రార్థముల సారాంశమునకు దూర్కులై, వేదవిహిత కర్మతంత్రమును బోధపఱచికొనఁజాలనివారలై, భ్రష్టులు కాఁగా, వారి యాత్మోద్ధరణము నుద్దేశించి సులభ సుందరమైన యహింసాధర్మమును బోధించిన బుద్ధావతారమూర్తి శ్రీమహావిష్ణువును స్తుతించుచున్నాను.

-: శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మ స్తోత్రము :-

అవతారిక : ఇటనుండి ౮ శ్లోకముల మాలికలో శ్రీకృష్ణభగవానుని పూర్వావతారమగు శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మమును బ్రత్యేకించి స్తోత్రము సేయుచున్నాఁడు.

శ్లో|| శాస్త్రపురాణవేదోపనిషద్భిః ప్రతిపాదితమ్ |

మునిభిర్బహుధా శస్త్రం ఛన్దోభిర్వివిధైర్ముహుః ||

౫౪

తాత్పర్యము : మీమాంసాది శాస్త్రములును, భాగవతాది పురాణములును, ఈశావాస్యాది ఉపనిషత్తులు నేకకంఠముగా నెవ్వనిఁ బ్రతిపాదించుచున్నవో, యెవ్వఁ డాదిఋషులచే వివిధ మంత్రసూక్తముల ద్వారమున సారెకుఁ గొనియాడఁబడెనో యా శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మమునకు (వస్తే) వంద నము లర్పించుచున్నాను.

శ్లో|| జ్ఞేయశ్చ జ్ఞానినం జ్ఞానం నిర్దిష్టం సర్వకర్మభిః |

సముద్భద్రం సర్వభాషాభిర్యక్తో యః స్వయమేవ హి ||

౫౫

తాత్పర్యము : ఎవ్వఁడు తెలియఁదగినవాఁడును, దెలిసికొనువాఁడును, దెలివిడియు నను ముత్తైఱంగులును ఏకకాలమునఁ దానే యగుచున్న వాఁడో, యెవ్వఁడెల్ల కర్మతంత్రములకును లక్ష్యభూతుఁడో, యెవ్వఁడెల్ల భాషల

లోని నామములతోడను బిలువబడునో, యెవ్వఁడు తనకుఁ దానయ్యె
బయల్పడునో యా శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మమునకు (వందే) వందనము
లర్పించుచున్నాను.

శ్లో॥ పంచభూతపరిచ్ఛిన్నం గూఢమాత్మానమేవ చ |
అకించునైక నిలయం కళావంతం కళామయమ్ || ౫౬

తాత్పర్యము : అఖండమై, అవ్యక్తమగు నాత్మస్వరూపమైనప్పటికిని, బృ
థ్వావస్తేజో వాయురాకాశములను పంచభూతములచే వేటువేటుగాఁ
దెలియఁబడుచున్నవాఁడును, బాపలేశము లేని ఏకైకస్థానమును, బదు
నాటు కళలతో విరాజిల్లు పురుషుఁడును, సమస్తకళల కాకరమును అగు
శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మమునకు (వందే) వందనము లర్పించుచున్నాను.

శ్లో॥ పుష్కరీభూత మహాదోషాన్ భస్మసాత్కురుతే చ యః |
ముహూర్తమ్ ప్రార్థితో యస్తమ్ ప్రసన్నమార్తిపాటనమ్ || ౫౭

తాత్పర్యము : వాములై ప్రోగువడిన మహాపాపములను సహితమెవఁడు
భస్మీపటలము గావించునో, క్షణకాలప్రార్థనముచేతనే యెవఁడు ప్రసన్నుడై
బాధలను బెఱికివేయునో యా శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మమునకు (వందే)
వందనము లర్పించుచున్నాను.

శ్లో॥ సమస్త జగదారాధ్య పాదకోమల పల్లవమ్ |
రామం దనుజహంతారం విహాయో విమలాత్మకమ్ || ౫౮

తాత్పర్యము : అన్ని లోకములచేతను గొలువఁదగినవైన, చిగులుటాకుల
వంటి మృద్దువైన పాదపద్మములు గలవాఁడును, రాక్షసులను దునుమాడు

వాఁడును, ఆకాశమువలె నిర్మలుఁడును అగు శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మము
నకు (వందే) వందనము లర్పించుచున్నాను.

శ్లో॥ మోహయితుజ్ఞానాన్ నిద్రాం నిర్జిద్రోఽపి యథా నటేత్ |
తథా జన్మవిహీనో యో లభతే బహుసమ్భవాన్ || ౫౯

తాత్పర్యము : నిద్రింపనివాఁడు జనులను మాయపుచ్చు నిమిత్తము
నిద్రించుచున్నవానివలె నభినయించునట్లు, తనకు నిజముగా జన్మకర్మ
ములు లేకపోయినను, ఉన్నవానివలెఁ బ్రకృతారములఁ దాల్చు శ్రీరామ
చంద్ర పరబ్రహ్మమునకు (వందే) వందనము లర్పించుచున్నాను.

శ్లో॥ భేషజమ్ భవరోగస్య తస్యైవ భిషజం స్వయమ్ |
వందే లోకైక శరణం శ్రీరామజ్ఞాగదీశ్వరమ్ || ౬౦

తాత్పర్యము : జీవాత్మకుఁ బట్టిన జన్మములనెడి రోగమునకు వైద్యుఁడు
ను, మందును ఏకకాలములోఁ దానెయైన లోకైక శరణ్యుఁడగు లోకేశ్వరుఁ
డెవఁడో యా శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మమునకు (వందే) వందనములర్పించు
చున్నాను.

శ్లో॥ ద్రవ్యమ్ మహత్ స్వీయగృహేషు ధత్వా
బహిః కిమర్థాయ గవేషితవ్యమ్ |

క్షేత్రేషు తీర్థేషు కిమస్తి చిత్త
హృది స్థితే దాశరథౌ ప్రభౌతే || ౬౧

తాత్పర్యము : ఓ మనసా ! మిక్కుటమైన ధనమును దన యింటిలోనే
పెట్టుకొని వ్రాలుమాలి దానికొఱకు బయట నెక్కడనో దేవులాడుటెంత
వెంగలితనము ? అట్లే దశరథుని పుత్రుడైన శ్రీరామచంద్రప్రభువు హృద

యుములోనే యుండఁగాఁ దీర్థములలోను, క్షేత్రములలోను ఏమున్నది ?

-: శ్రీమత్ పురుషోత్తమ నివేదనము :-

శ్లో॥ యథా గతిర్ధూమ పరమ్పరాయా

ఊర్ధ్వా భవేన్నేఽపి తథైవ బుద్ధిమ్ |

త్వయ్యేవ కుర్యాస్సహజప్రతిష్ఠా

మృతే మమాఽశ్రాంత మనోవికల్పాత్ ||

౬౨

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఏ విధముగా నైతే పాగవుంజముల పోకడ స్వాభావికముగా మీఁదికే యగునో, అట్లే నా బుద్ధిని గూడ నిరంతర చిత్త విక్షేపములు లేక సహజముగా నీయందే నిలచునట్లునుగ్రహించునది.

శ్లో॥ యథా గతిశ్చైవలినీ రసానా

మధోముఖైవాఽస్తి తథా ధియమ్మే

త్వయ్యేవ కుర్యాస్సహజప్రతిష్ఠా

మృతే మమాఽశ్రాంత మనోవికల్పాత్ ||

౬౩

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఏ విధముగా నైతే నదీజలముల పోకడ స్వాభావికముగాఁ బల్లమునకే యగునో, అట్లే నా బుద్ధిని గూడ నిరంతర చిత్త విక్షేపములు లేక సహజముగా నీయందే నిలచునట్లునుగ్రహించునది.

శ్లో॥ యథాదహత్యగ్నికణోఽల్పపవ

రాశిం తృణానామఖిలం తవాఽఽఖ్యా

తథైవ దహ్యాద్ వృజినోగ్రరాశిమ్

భక్త్యా స్మృతా సా సకృదంబుజాక్ష ||

౬౪

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఏ విధముగా నైతే యిసుమంత నిప్పు కణిక యొక పెద్దగడ్డివామిని దగ్ధము సేయఁజాలునో, అట్లే యొక్కమారు భక్తితోఁ జేసిన నీ నామస్మరణము మానవులొనరించిన మహోగ్ర పాపరాశిని సహితము భస్మీపటలము సేయఁగలుగును.

శ్లో॥ త్విషామ్ ప్రసృత్యా సవితుర్యథైవ

కౌశేయకీటో భవతి ప్రబుద్ధః |

తథా విభిన్నిత కృపాప్రసారా

త్వైతదజ్ఞానతమో నరాణామ్ ||

౬౫

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఏ విధముగా నైతే గూటియందు నిద్రించుచున్న పట్టుపురుగు సూర్యకిరణములు సోఁకుట వలన మేల్కొనునో, అట్లే మానవుల అజ్ఞానమనెడి చీఁకటి కూడ నీ కనికరమనెడి సూర్యకిరణముల ప్రసారము వలనఁ బటావంచెలగును.

శ్లో॥ యథాఽర్కతాపే తపతశ్శిలాయా

ఉపర్యధిప్రోక్షితబిన్దవో నో |

దృష్టాస్తథా యస్త్యయి భక్తితప్త

స్తస్మిన్న కుర్యుర్విషయాః ప్రభావమ్ ||

౬౬

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఏ విధముగా నైతే యెండవేడిమి చేతఁ గ్రాఁగి క్రాఁగి యున్న ఊలపైఁ జిలుకఱించిన నీటిచుక్క లావిరియై అగోచరములగునో, అట్లే నీ యందలి భక్తి యను వేడిమి చేతఁ దప్తుఁడయిన

(భక్తితోఁ దపస్సుజేసిన) వానిపై సంసార విషయములు తమ ప్రతీప్రభావమును జూపజాలవు.

శ్లో॥ సంసార కాంతార సజ్ఞాఞ్చరమత్త

మజ్ఞాతమార్గానువృత్తం నరం మామ్ |

పునః పునర్వర్తిత ప్రాప్తవృత్తం

సన్మార్గ సంవృత్తమేవాఽఽచరేశ ||

౬౭

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవం ! నేను సంసారమును అడవిలో సంచరించుట చేతఁ బిచ్చియైత్తినవాడను. దారి తెలియక దొరికిన దారి వెంబడి పోవుచున్నవాడను. అట్లు పోయిపోయి, తిరిగిన చోటనే మఱలమఱలఁ దిరుగుచున్నవాడను. (పుట్టిన భూలోకముననే మఱలమఱలఁ బుట్టుచున్నవాడను) అట్టి నేనొక మంచిమార్గమునఁ బడునట్లు కృపతో ననుగ్రహింపవలసినది.

శ్లో॥ ససర్దిభ త్వం జగతీం యదర్థం

న జ్ఞాతమస్మాకమితో యదర్థమ్ |

తస్యోపసంహారమపేక్షసే చ

తవైవ ఖేలేతి వినాఽహిశాయన్ ||

౬౮

తాత్పర్యము : శేషతల్పముపై శయనించువాడా ! హే శ్రీకృష్ణ భగవం ! నీవీ సృష్టి నేల సేయుదువో మాకుఁ దెలియదు. సృష్టించినపిమ్మట దీని నేల క్రమ్మటించెదవో అదియును మాకుఁ దెలియదు. కానీ మాకింతమాత్రము తెలియును. ఈ సృష్టి-స్థితి-సంహార కార్యమెల్ల నీవాడుకొను ఆట.

శ్లో॥ ఉదేతి పూషా పునరస్తమేతి

దినాని మాసాస్త్యపి హాయనాని |

కాలోఽయమత్యేతి నిరంకుశారో

జరాం లభస్తే క్రమతో యువానః ||

౬౯

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవం ! ప్రతిదినమును సూర్యుడుదయించుచున్నాఁడు, అస్తమించుచున్నాఁడు. కాలపురుషుఁ డప్రతిహత వేగముతో దినములను, మాసములను, సంవత్సరములను దాటి ముందునకుఁ బరుగెత్తుచున్నాఁడు. యువకులైనవారు మెల్లమెల్లగా ముదిమిని బొందుచున్నారు. (తరువాతి శ్లోకముతో నన్వయము)

శ్లో॥ స్వయం తు మాతాఽద్య గతాహ్ని జాతా

నిర్మీయతే నవ్యనికేతనాళిః |

త్వమస్మభిర్న స్మీయసే మురారే

ఇత్థం సుఖాస్వాదనలమృతత్వమ్ ||

౭౦

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవం ! నిన్నమొన్నఁ బుట్టిన కుఱ్ఱుది ఈనాఁడు తానే స్వయముగా తల్లి యగుచున్నది. ప్రాతయిండ్లను గూల్చి వాని స్థానమునఁ గొంగ్రొత్తయిండ్లను గట్టుచున్నారు. ఇట్లెన్నో జటిగిన సంగతులే జలుగుచున్నవి. కానీ మేము నిన్ను స్మరించుట అను క్రొత్తసంగతి మాత్రము జలుగుట లేదు. లౌకిక సుఖముల యెడ మా వ్యసనమింత బలీయముగా నున్నది స్వామీ !

శ్లో॥ సుఖానుభూత్యై విషయావగత్యై

పూర్వమ్ పరజ్ఞాఽపి విమార్గణం స్యాత్ |

తథాఽపి తన్నో వితరేత్సుఖం నో

ఆశా తవైవాఽఙ్ఘ్రియుగమ్ మురారే ||

౭౧

తాత్పర్యము : మురుడను రాక్షసునిఁ దెగటార్చినవాఁడా ! హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! సుఖముల ననుభవించుటకై, సంసారవిషయముల నాకళించు కొనుటకై ముందును, యిఁకముందును గూడ వెదకులాట కొనసాగ వచ్చును. కానీ ఈ సుఖవిషయకమగు తాపత్రయము మాకు నిజముగా సుఖము నిచ్చుటలేదు. ఇఁక మాకు నీ పదద్వయమే శరణ్యము.

విశేషార్థము : మానవులలో సుఖలౌల్య మనాది యనియు, నందుగూర్చి వారొనరించిన వెదకులాట యిప్పటివఱకు సఫలము కాలేదనియు, నిఁక ముందును సఫలము కానేరదనియు భావము.

శ్లో|| లబ్ధాస్వాపత్సు సర్వాసు చేన్ద్రియభయదర్శనే |

స్మృత్యా తే యా ధృతిర్జ్ఞాతా సాఽస్మాసు శశ్వదాస్యతామ్ ||

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! మేమనుభవించు ఎల్ల యాపదలందు ను, ఇంద్రియములకు దుస్సహములైన యనుభవములందును నిన్ను ధ్యానించుట వలన మాయందేవిధమైన ధైర్యము రేకెత్తినదో అది అట్లే మాయం దెల్లప్పుడును సుస్థిరమై నిలచుఁగాక.

శ్లో|| అజ్ఞానినాం దివ్యలీలాస్తవేహ

జ్ఞాతా భవిష్యన్తి కిం వారిజాక్ష |

త్వం దర్శయేర్ జ్ఞాతమజ్ఞాతమీశ

జ్ఞాతం తు సర్వం తవైవ ప్రసాదః ||

౭౩

తాత్పర్యము : పద్మదళములవంటి తీదైనకన్నులు గలవాఁడా ! హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! మావంటి అజ్ఞానులకు నీ దివ్యలీలలీజన్మలో నర్థమగునా ? అర్థమైనను గాకున్నను వానిని నీవే విశదము సేయవలెను. ఇంతదనుక మేము తెలిసికొన్నదెల్ల నీ ప్రసాదవిభవమే కదా !

శ్లో|| జ్ఞానం కషాయౌషధవత్పథః స్యాత్

కర్మాయణమ్ ప్రాకృతికఞ్చవైద్యమ్ |

సమాధురీ యా గుళికా చ భక్తి

రేషైవ వర్యా భవరోగిణో మే ||

౭౪

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! భవరోగులమైన మాకు జ్ఞానమార్గము చేదుకషాయమువంటిది. కర్మయోగమో, ప్రకృతి వైద్యమువంటిది. కానీ భక్తియోగమన్ననో మధురమైన మాత్రవంటిది. అదియే మాకు వరణీయమైనది.

శ్లో|| యే త్వామిహ ద్రష్టుమశక్నువంతే

ఛాయాం తవేచ్ఛన్తి జగత్ ప్రభోక్తుమ్ |

తస్మిన్ యదా తే విరతాస్తదైవ

సత్యం శివం సుందరమాప్నువన్తి ||

౭౫

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! నిన్ను దర్శింపలేనివారు నీ ఛాయా రూపమును, నిర్ణీతమునైన యీ లోకమును, దీనియందున్న సుఖములను భోగింపఁగోరుదురు. వారు దీనియందు విరక్తి జెందినప్పుడే సత్యమును, శివమును, సుందరము నగు నీ దర్శనముఁ బ్రాప్తింపఁజాలుదురు.

శ్లో|| సాక్షాత్కృతిర్ లభ్యతమా తవేతి

గోవింద యశ్చేతసి మన్యతే సః |

క్లేశం నచాఽఽప్నోతి పరోపపన్నమ్

మహారిషడ్వర్గనివారణాయ ||

౭౬

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! పాండదగినవానిలో నీ సాక్షాత్కారమే
మేల్తీరమని మదిలోఁ దలపోయువానికిఁ గామ క్రోధ మద లోభ మాత్సర్య
మోహముల నదుపుసేసికొనుటలోఁ బరులకుఁ గలుగు క్లేశము కలుగదు.
అనఁగా నతఁడు వానిని మిక్కిలి సుకరముగా జయింపఁజాలునని భావము.

శ్లో|| బాల్యం వ్యతీతం శిశులీలయైవ

భోగేన తారుణ్యమనర్హ మూఢమ్ |

రుజాగతం వార్ధకశేషమాయుః

కదా కుతస్తే భజనం హరే నః ||

౭౭

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! పిల్లతనపు టాటలతోడనే బాల్యము
గడచిపోవును. ఇహలోకభోగములతోడనే విల్చవైన జవ్వనమును గడచిపో
వును. పిదప ముదిమిరూపమున మిగిలిన ఆయుష్షు రోగపీడలతో గడచి
పోవును. ఇక మేము నిన్ను భజించుటన్నది యెప్పుడు ? ఎక్కడ ?

శ్లో|| ఇహకృతానామ్ పుణ్యానామ్ ఫలం తత్సుఖరూపిణమ్ |

నాఽహం వాఞ్ఞామి సర్వేశ శుద్ధభక్తిం దదస్వ మే ||

౭౮

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నే నిహలోకమున జీవించియున్నకాల
మునఁ జేసిన సత్కర్మల ఫలమును మఱలఁ బ్రాపించిక సౌఖ్యముల రూప
ములోఁ గావలెనని నేను గోరుటలేదు. దానికి బదులుగా నీయందలి శుద్ధ

భక్తి నే నాకనుగ్రహింపవలసినది.

శ్లో|| ఏష ధర్మో న ధర్మస్య ఇతి మే న సుబోధితః |

రక్షేత్స్వమేవ లక్ష్మీశ చరితమ్ మమ సర్వదా ||

౭౯

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! ఇది ధర్మమిది యధర్మమని ప్రస్ఫుట
ముగా నాకేర్పడుటలేదు. కావున నీవే నా ప్రవర్తనము నెల్లవేళల సరిచూచి
దిద్దవలసినది.

శ్లో|| ఆద్యమ్ సాధనసోపానమనుగృహ్లాతు మాధవః |

మనోవాక్కర్మణాం మేఽస్తు సదాఽన్యోన్యాయనూపతా ||

౮౦

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నా యాంతర్యమును, ఆలాపమును,
అనుష్ఠానమును ఎల్లప్పుడును ఒక్కతీరున నుండునట్లనుగ్రహింపుము.
ఏలన నిది యాముష్మికసాధనకుఁ దొలిమెట్టు.

శ్లో|| మూర్ఖస్సన్నహమాత్మానమ్ బహుగుణమభావయమ్ |

జ్ఞాత్వా సర్వం త్వమేవేతి తవ పాదౌ సమాశ్రితః ||

౮౧

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! తొల్లి నేనొక మూర్ఖుడనై నన్ను గూర్చి
పలురెట్టులు గొప్పగా నూహించికొంటిని. ఆనక అంతయు నీవే యని
యెఱిగి నీ పాదముల కడ నాశ్రితుఁడనైతిని.

శ్లో|| వికారముత్స్పృజ్య మదం విహాయ

కామం నిహత్య ప్రతిభట్య కోపమ్ |

భయం విభిద్యైతి హరే యది త్వాం

శీఘ్రం స గచ్ఛేద్భువనం వికుణ్ఠమ్ ||

౮౨

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! మనోవికారముల నుజ్జగించి, మదము ను విడిచిపెట్టి, కోరికలను గొట్టివైచి, క్రోధభావముల కెదురొడ్డి నిలిచి, భయములను దునాతునకలు సేసి నీ కడకు శరణమని చేతినవాఁడు శీఘ్రముగా వైకుంఠలోకమునకుఁ బోవును.

శ్లో॥ విచారఘోరం గణనేత్యపారమ్

కోఽపేతసారమ్ ఫణిమస్తహిరమ్ |

వివేకదూరమ్ ప్రతిపక్షపూరం

బిభర్తి సంసారమభార్యభారమ్ ||

౮౩

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! సంసారమను ఈ మోయరాని బరువు - ఆలోచించి చూడగా మిక్కిలి ఘోరమైనది. లెక్కపెట్టగా నపారమైనది. బొత్తుగా సారము లేనిది. పాముతలమీఁది మణివలె భయంకరమైనది. వివేకమునకు దూరమైనది. శత్రువులతో నిండినట్టిది. దీని నెవ్వఁడు మోయఁగలఁడు ప్రభూ ?

శ్లో॥ ఆయుర్మృతం దేహమపావనశ్చ

మతిర్మహాలాంశ పరిగ్రహార్హా |

వా వాఙ్మమాఽపీశ్వర సారహీనా

కథమ్ భజే దేత దపణ్ణితస్తామ్ ||

౮౪

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఆయుష్కాలమా, పరిమితము. దేహమా, అపరిశుద్ధము. బుద్ధియా, కడు చిన్న విషయములనే గ్రహింపఁజాలునది. ఇక వాక్యో, సారములేనిది (ఎవ్వఁటిని గాని మెచ్చింపఁజాలని

ది). మఱి యీ అపండితుఁడు నిన్నే విధముగా సేవింపఁగలఁడు ?

శ్లో॥ అహం దృఢం తే చరణా వబధ్నమ్

ద్వాభ్యాం కరాభ్యాం కథమేత్యఘమ్ మామ్ |

అజం కథం కర్షతి శింశుమారో

బాలమ్ ప్రపీతామ్బుతటాధిరూఢమ్ ||

౮౫

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! నా రెండు చేతులతోడను నీ పాదముల ను గట్టిగాఁ బట్టుకొంటిని. ఇక నన్నుఁ బాపమెట్లు సమీపింపఁగలదు ? నీరుఁద్రావి యొడ్డెక్కిన మేఁకపిల్లను మొసలి యెట్లు పట్టుఁగలదు ?

శ్లో॥ యచ్చిన్నయిష్యామి శరీరపాతే

యద్వా జనుః స్యాదితి భావినీహ |

యద్రూపమాలోచనమాత్మబోధః

కరోమి యత్ పర్యవసాయి యచ్ఛ ||

౮౬

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! దేహము పతనమగునప్పుడు నేనేమి ఆలోచించెదనో, దానిని బట్టి నాకే జన్మము సంప్రాప్తమగునో, ఆ జన్మమున నా యాలోచనములును, నన్ను గూర్చి నా చింతనమును ఏ ప్రకారములై యుండునో, వానిచేఁ బ్రేరితుఁడైన నేనేమి చేయఁబోవుదునో, దాని ఫలిత మేమిటిగాఁ బరిణమించునో... (మీఁది శ్లోకముతోడ నన్వయము)

శ్లో॥ శక్యం న మే జ్ఞాతుమిదం నియన్తు

మేతద్ధి బీభత్సభవాద్ధిరూపమ్ |

మనో వచః కర్మ మమాఽఖిలం త్వం

విధేహ్యాధీనం త్వయి మాఞ్చ రక్ష ||

౮౭

తాత్పర్యము : ఈ విషయములేవియును దెలిసికొనుటకు గాని, నియం
త్రించుటకు గాని నాకు శక్యములు గావు. ఇది యొక భీకరమైన సంసార
సముద్రము. కాబట్టి హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నా మనోవాక్కాయకర్మముల
నెల్ల నీ వశములోనికి దీసికొనుము, ఇందుండి నన్ను రక్షింపుము.

శ్లో|| పాపా నిరంహః ఖలు మాదృశోఽహో

తవ ప్రసాదాత్కవిరస్మి దుర్వాక్ |

హేయోఽహమాసం సుజనప్రశస్యో

న కిమ్ ప్రకుర్వన్తి తవేశ లీలాః ||

౮౮

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నీ యనుగ్రహము వలన నావంటి
పాపాత్ముడు పుణ్యాత్ముడైనాడు. నావంటి కఠోరదుర్భాషాపరుడు లలిత
కవితాసరితను జాలువార్చు కవియైనాడు. బహుజనులకు విసర్జనీయు
డనగు వీడు నేడు సుజనులకు బ్రశంసనీయుడైనాడు. దేవా ! నీ దివ్య
లీలలు సాధింపజాలనిదేమున్నది ?

శ్లో|| వ్యర్థం కిమర్థం న సమర్థమర్థం

శ్రీకృష్ణనామ ప్రతిలబ్ధమిత్థమ్ |

లోకాంజ్ఞాయేయమ్ పరిపాలయేయమ్

ఏతేన నామైవ నిరఙ్కుశోఽహమ్ ||

౮౯

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నీ నామము నెదుట ధనము దేనికి ?
అట నయ్యది ప్రయోజనశూన్యమైనది. నీ నామప్రభావము మ్రోల నది

చేతఁగానిది. అట్టి ఘననామము నాకు జిక్కినది. దీనితో నే నఖిలలోక
ములను జయింపఁగలను, నిరంకుశుడనై పరిపాలింపఁగలను గూడ.

శ్లో|| జగత్ సర్వమిదం దేవ మాఞ్జహాత్వతిదూరతః |

తథాఽపి న జహామి త్వాం త్వమేవ శరణమ్ మమ ||

౯౦

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! ఈ ప్రపంచమంతయు నన్ను వెలివేసి,
పరిత్యజించి, దూరముగాఁ బెట్టినను నేను మాత్రము నిన్నుఁ బరిత్యజింప
ను. ఏలన, సర్వకాల సర్వావస్థలందును నీవే నాకు దిక్కు.

శ్లో|| రసైరలఙ్కారవిశేషరూపై

స్సుభాషితః కశ్చిదపి ప్రబన్ధః |

మన్యేఽహమేనం విఫలం హరే య

ద్యప్రస్తుతస్తే సుగుణానుభావః ||

౯౧

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! రస, శబ్ద, ధ్వన్యలంకారాదుల చేత
మిక్కిలి శ్రావ్యతమముగా, సర్వోత్తమముగాఁ జెప్పఁబడిన సత్కావ్య
మైనను, నీ గుణలీలావిశేషముల కీర్తనమందులో జఱుగనియప్పుడు
దానిని జెప్పుటకు బడిన శ్రమమెల్ల విఫలమైనట్లే నేను తలఁచెదను.

శ్లో|| ధైర్యం దేహి బలం దేహి ప్రత్యయం దేహి సన్మతిమ్ |

వివేకం దేహి వైరాగ్యం శుద్ధభక్తిశ్చ మాధవ ||

౯౨

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! మాకు ధైర్యమిమ్ము. బలమిమ్ము. నీ
యందును, మా యందును జెక్కుసెదఱని నమ్మకమిమ్ము. మంచిసిబ్బట
ల యొక్కయు, నిత్యానిత్యముల యొక్కయు వివేచనమిమ్ము. ప్రాపంచిక
విషయముల యెడ విముఖత నిమ్ము. శుద్ధభక్తి నిమ్ము.

విశేషము : పై శ్లోకమునఁ దొలి రెండుపాదములు లౌకిక ప్రార్థనమున్ను,
మలి రెండుపాదము లాముష్మిక ప్రార్థనమున్ను అయియున్నవి.

-: అహంకార పరిత్యాగ స్తోత్రము :-

శ్లో॥ దైవాద్ యోఽపగతః పథా దననుగ శ్శాస్త్రోక్త సత్కర్మణాం
లోకాక్షేప పరాయణః పునరధిక్షిప్తో జనైరేవహి |
విస్మర్తాఽనుచితోచితప్రకరణం కాలప్రదేశాదికం
సోఽహం త్వామభివాదయే నరహరే భక్త్యా హతాహజ్క్రూతిః ||
తాత్పర్యము : హే నరసింహావతారా ! నేనొకప్పుడు శ్రేష్ఠమైన భాగవత
మార్గము వలన వైదొలగి శాస్త్రవిహితములగు సత్కర్మల నవలంబింపక
(నాయందున్న దోషములను మఱచి) లోకుల దోషముల నధిక్షేపించుచుఁ
దిరుగ వారలచేత నధిక్షేపింపఁబడుచు దేశకాలముల స్పృహ లేనివాఁడనై
యుచితానుచితము లెఱుంగక మెలఁగితిని. కానీ అట్టి నేనే యిప్పుడు
భక్తిభావాతిశయమున నహంకారమును వీడి నీకభివాదము లాచరించు
చున్నాను స్వామీ !

శ్లో॥ యావాశ్రిత్య పదౌ పురా సుమహతీ విష్ణో మనీషా మమ
తౌ త్యక్త్వా లఘుతాం గతా ర్ఘుడితి పక్ష్యక్షేపకాలావధౌ |
తథ్యం తత్ పతితో ఘనోఽమ్బుకణతా మాప్నోతి భూమౌ యథా
తస్మాత్ త్వామభివాదయే నరహరే భక్త్యా హతాహజ్క్రూతిః ||

౯౪

తాత్పర్యము : హే నరసింహావతారా ! ఏ నా మేధాశక్తి నీ పదముల నాశ్ర
యించిప్పుడు మహనీయమై యుండెడిదో అయ్యది వానిని విడచిన వెంటనే
రెప్పపాటుతఱిలో నల్పముగా మారినది-ఆకసమునఁ బెద్దదిగాఁ గానవచ్చు
మబ్బు నేల మీఁదఁ గుఱిసినవెంటనే నీటిబిందువుగా మారినట్లు. అందు
వలన నేనిప్పుడు భక్తిభావాతిశయమున నహంకారమును వీడి నీ కభివాద
ము లాచరించుచున్నాను స్వామీ !

శ్లో॥ ఓజోఽభూద్ ద్విగుణమ్ పురా హితమృతమ్
బ్రాహ్మ్యం త్వదేకాశ్రయ
స్యాఽద్రీణామభితో యథా శ్రుతమనే
కం వ్యాహృతం తత్ సకృత్
స్వైరత్వాదభవత్పురా కువిషయా
మే దుర్బలా భారతీ
నిత్యం త్వామభివాదయే నరహరే
భక్త్యా హతాహజ్క్రూతిః ||

౯౫

తాత్పర్యము : హే నరసింహావతారా ! పర్వతముల యెదుట నిలువఁబడి
పలికిన పలుకులు పెక్కుమారులు పెక్కురెట్టులుగా మారుమ్రోఁగునట్లు -
సారస్వత సృజనమునకై నిన్నే యాశ్రయించినప్పుడు నా మాటలలో నోజో
గుణమును, సార్వజనిక హితమును, సత్యమును ఇనుమడించినవి. నేను
స్వతంత్రించి నీకంటెను వేఱైన దుర్విషయములతో సారస్వతమును గల్పించినప్పు
డా వాక్కు నిస్తేజమైనది. అందువలన నా వాక్కులలో నేమియును
లేదు ప్రభూ ! అంతయు నీలోననే యున్నది. కనుక భక్తిభావాతిశయమున
నహంకారమును వీడి నీ కభివాదము లాచరించుచున్నాను స్వామీ !

శ్లో॥ లోకో నాఽస్తి మదుద్భవస్య పురతో మే నో భవేన్మత్పరం
 దృశ్యా యే పరిణామశీలవిషయాస్తేషామహం న ప్రభుః |
 సర్వస్వమ్ భవదీయమేవహి వయమ్ మర్త్యా భవాన్ శాశ్వతో
 భూయస్త్యామభివాదయే నరహరే భక్త్యా హతాహజ్క్రూతిః || ౯౬

తాత్పర్యము : హే నరసింహావతారా ! నేను బుట్టకముందీ లోకము నాకుం
 డినది కాదు. నా యనంతరమిది యుండఁబోదు. ఇప్పు డేయే లోకవిషయ
 ములు నిమేషనిమేషమునకును రూపాంతరము సెందుచుఁ గన్పట్టుచున్న
 వో వానికి నే నుత్తరవాదిని (బాధ్యుఁడను) గాను. నాకు సంబంధములేదు.
 అంతయు నీదియే స్వామీ ! మేము జననమరణములున్న అల్పజీవులము.
 నీవో, శాశ్వతుఁడవు. భక్తిభావాతిశయమున నహంకారమును వీడి నీకు
 మఱలమఱల నభివాదము లాచరించుచున్నాను స్వామీ !

శ్లో॥ నానాచిత్రవిచిత్ర ధాతురచితా త్వేషా తనుర్మానుషీ
 ప్రాకృత్వాదీతకర్మఫలభోగార్థం త్వయా నిర్మితా |
 హేతోస్తేనహి కల్పితా మమ మతి ర్లోకే మదీయం కిము
 శశ్వత్త్వామభివాదయే నరహరే భక్త్యా హతాహజ్క్రూతిః || ౯౭

తాత్పర్యము : హే నరసింహావతారా ! ఈ మానవ మేను పలువిధములైన
 విడ్డూరపు దినుసులతోఁ గూర్చబడి యున్నది. ఇయ్యది మేమింతకు ము
 న్నొనరించిన మంచిచెడు పనుల పంట ననుభవించుటకై నీచేఁ గట్టఁబడి
 నది. నా బుద్ధియు, మఱియు దాని ద్వారమున నాకుఁ గలుగు ప్రేరణము
 లు సహితమా కారణముచేతనే నాకివ్వఁబడినవి. అట్టి యెడ నీ యిహలోక
 మున నాది యని చెప్పుకొనుట కేమి యున్నది ప్రభూ ! అంతయు నీది

యే. అందుచేత భక్తిభావాతిశయమున నహంకారమును వీడి నీకు సర్వ
 కాల సర్వావస్థల యందును నభివాదము లాచరించెదను స్వామీ !

-: అపరాధ క్షమాపణ స్తోత్రము :-

శ్లో॥ అజ్ఞానతో వాఽస్మదహం యుతాయా
 వాచాఽపరాధం త్వయి చేదకుర్మ |
 క్షమస్య తత్సర్వమనుగ్రహేణ
 మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౯౮

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! మేము మా యజ్ఞానవశమునఁ గాని,
 అహంకారమూలమునఁ గాని నిన్నుఁ గూర్చి తప్పుగా మాటలాడి నీయం
 దు వాచాపరాధముఁ గావించినచో మాయం దనుగ్రహముఁ జూపి యది
 యెల్లయు క్షమింపుము. మా మనోవికల్పములను మనస్సునందుఁ బెట్టు
 కొనవలదు స్వామీ !

శ్లో॥ సంస్కారదోషాత్ త్వయి భిన్నభావః
 క్రుధ్యామ్యహం చేన్మనసా కదాఽపి |
 పూర్వప్రపత్తిం స్మర మాం క్షమస్య
 మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౯౯

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! నా పూర్వజన్మ దుస్సంస్కార వశమున
 నా మనోభావము నీయందుఁ దాత్కాలికముగా మారిపోయి యొకానొక
 ప్పుడు మనస్సుచేత నైనను నీపైఁ గోపింతునేని, నే నంతకుమున్ను నీ
 యెడఁ జూపిన భక్తిభావమును జ్ఞాపకము జేసికొని నన్ను క్షమింపుము.

మా మనోవికల్పములను మనస్సునందుఁ బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

శ్లో॥ యది ప్రమాదాదపి శక్తిలోపాద్

వార్గత్తపూర్వం తవ నో దదామి |

మదర్పణీయం స్వయమాదదాతు

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౦

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నీకొకటి మ్రొక్కుకొన్న యానక పాటఁ బాటునఁ గాని, శక్తి లేకపోవుట వలనఁ గాని దానిని సమర్పింపఁజాలనేని, నన్ను క్షమించి యా సమర్పణీయ వస్తువు నధికారపూర్వకముగా నీవే యెట్టులో తీసికొనుము. అట్లు నన్ను ఋణవిముక్తునిఁ జేయుము. మా మనోవికల్పములను మనస్సునందుఁ బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

శ్లో॥ యతోఽపి హేతోస్తవ మన్దిరే త్వా

దృష్ట్వాఽప్యహం వా యది నో నమస్యే |

క్షమస్వ పూజామననుష్ఠితాం వా

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౧

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! ని న్నాలయమున దర్శించియు నే కారణము చేతనైన నమస్కారము జేసికొనకున్నను, నీకెప్పుడైన నర్చనముఁ జేయకున్నను నన్ను క్షమించి వదిలివేయుము. మా మనోవికల్పములను మనస్సునందుఁ బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

శ్లో॥ క్షుత్పిడయా వా యది రోగతో వా

శూన్యాన్తరంగాదపి యత్సుభోజ్యమ్ |

క్షమస్వ భుక్తం త్వదనర్పితం తత్

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౨

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! ఆఁకలి మిక్కిలి పీడించుట వలనఁ గాని, యేదైన జబ్బు వలనఁ గాని, పరధ్యానము వలనఁ గాని రుచ్యమైన పదార్థములను నీకర్పింపకయే తింటినేని నన్ను క్షమింపుము. మా మనోవికల్పములను మనస్సునందుఁ బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

శ్లో॥ యదీతరేషామజిఘాంసురీశ

తేషాముపాస్యాన్ బహుమానయామి |

క్షమస్వ మాం తత్త్వముపాదదస్వ

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౩

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! వైష్ణవేతరుల మనస్సులను బాధించుట కిష్టములేనివాఁడనై, వారి యుపాస్య దైవతములను గౌరవించితినేని, నన్ను క్షమించి వారికి నేను జెల్లించిన గౌరవములను నీవే (వారి రూపమునందు) గైకొనుము. మా మనోవికల్పములను మనస్సునందుఁ బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

శ్లో॥ మయాఽర్జితం యత్త్వదనుగ్రహతోఽహం

మదీయమేవేతి బహిర్వికత్థే |

న తద్వచో హార్ద మముం క్షమస్వ

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౪

తాత్పర్యము : హే శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! నీ విశేషానుగ్రహవశమున నేను సముపార్జించిన ధన-కనక-వస్తు-వాహనాది సంపత్తి యెల్ల నాదియేనని నేను

లోకులతోఁ బలికితినేని నన్ను క్షమించి రక్షింపుము. అవి నేను హృదయ
పూర్వకముగాఁ బలుకు మాటలు కావు. మా మనోవికల్పములను మనస్సు
నందుఁ బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

శ్లో|| ససంభ్రమో వాఽప్యసమాహితో వా

మన్త్రాక్షరైస్సస్థలనైస్తవాఽర్చా |

విధిం క్రమే చేత్కృపయా సహస్వ

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౫

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! తొందఱపాటు వలనఁ గాని, యేకాగ్ర
తా లోపము వలనఁ గాని మంత్రాక్షరములను సమీచీనముగాఁ బలుకకయు
మఱియు నితరవిధములుగాను జేసిన పూజావిధానోల్లంఘనములను
దయచేసి క్షమింపుము. మా మనోవికల్పములను మనస్సునందుఁ బెట్టు
కొనవలదు స్వామీ !

శ్లో|| అల్పా తిఠిక్షా నికటా చ దృష్టిః

కృశం శరీరఞ్చ విరళమ్ మదాయుః |

క్షమస్వ నిన్దాం యుగ దోష జాతామ్

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౬

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! కలికాలదోషములచే మానవులమైన
మాకోటువు తక్కువ. మాది దూరదృష్టి కాదు. మా శరీరములా, దేనికిని
దట్టుకొనఁజాలని దుర్బల తత్త్వములు. ఆయుష్యమా, స్వల్పము. ఇన్ని
దోషములతోఁ గూడుకొన్నవారమగుట చేతఁ గొన్నిమారు లిడుములకుఁ

దాళలేనివారమై నిన్ను నిందింతుమేమో ! అట్టియెడ నది పూర్తిగా మా
దోషఁగు కాదనియు, యుగదోషములే మా దోషములకుఁ గారణమనియు
మాపైఁ గనికరించి మన్నింపుము. మా మనోవికల్పములను మనస్సునందుఁ
బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

విశేషము : మానవులకు జన్మజాతకమున్నట్లే ప్రపంచమునకు జగజ్జాతక
ము గలదు. మానవుల ధర్మకర్మములెక్కువగా జగజ్జాతకమును బట్టియే
యుండును.

శ్లో|| పరాభవేయం యది వైష్ణవాదీన్

విశేషవిజ్ఞాతతయాఽపి వాఽహం |

క్షమస్వ మాం తైర్ముషితం నృరూపైర్

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౭

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! భగవత్స్వరూపులయిన విష్ణుభక్తుల
యొక్క లోకసాధారణములగు మానవరూపములచే మోసపోయినవాఁడనై
వారికడ నాకుఁ గల అతిసాన్నిహిత్యవశమున వారి నవమానింతునేని నా
మనోభ్రమమును గ్రహించి నన్ను మన్నింపుము. మా మనోవికల్పములను
మనస్సునందుఁ బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

శ్లో|| దణ్డ్యస్య దణ్డ్యో మమ లోకయానే

యథా భవన్నిర్మమకర్మసూత్రమ్ |

న మే వివాదో విదితాకృతస్య

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ || ౧౦౮

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవత్ ! లౌకిక జీవితవశమున నేను దెలిసి

చేసిన క్ష మార్జము కానటువంటి తప్పులకుఁ గర్మసాక్షి వైన నీ దివ్యనియమా
నుసారముగా నన్నవశ్యము శ్వింపవలసినదే. ఆ విషయములో నాకు వివాద
ము లేదు. కాని నా మనోవికల్పములను మట్టుకు మనస్సునందుఁ బెట్టు
కొనవలదు స్వామీ ! ఏలన, నవి ఎవ్వఁటికిని హానికరములు కావు.

శ్లో॥ యథాకథఞ్చిద్ ధృతపూర్వకాలే
న విద్యతే కచ్చిదహోఽస్మృతం త్వమ్ |

మయేతి దృష్ట్యా సదయో భవేశ

మా హృద్వికల్పా మనసి క్రియంతామ్ ||

౧౦౯

తాత్పర్యము : హీ శ్రీకృష్ణ భగవం ! నేనిప్పటిదనుక బ్రదికిన జీవితములో
నిన్ను స్మరింపకుండ గడపిన దినమొక్కటియు లేదను విషయమును
స్మరించి నాయందు దయఁజూపుము. నా మనోవికల్పములను మనస్సు
నందుఁ బెట్టుకొనవలదు స్వామీ !

-: గ్రంథ పరిసమాప్తి :-

అవతారిక : ఇట్లు లాద్యంతమున్ను భగవంతునితోనైకాంతిక భాషణ
మాచరించిన విష్ణుటఁ బ్రకృతుల నుద్దేశించి యిట్లని నుడువుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ ఉపాసితం తం న కులం న జాతిర్

న వర్ణ ఏవాఽస్మి నచ శ్రుతాని

న యోగ్యతా వోఽపచయస్ససాధో

జనా యది స్యాత విశుద్ధభక్తిః ||

౧౧౦

తాత్పర్యము : ఓ ప్రజలారా ! భగవంతు నుపాసించుటకు వంశము లేదు,
జాతి లేదు, వర్ణము లేదు. బహుగ్రంథపాండిత్య మవసరము లేదు. మఱి
యెట్టి యితరేతర యోగ్యతల తోడను నిమిత్తము లేదు. విశుద్ధభక్తి
యొక్కటి మాత్రమున్నఁ జాలు, మీకు మోక్షము కరతలామలకమగును
సుండి !

శ్లో॥ విష్ణోః కృపాసిన్ధుసముత్థరూపం

సానర్హతేజః కవితానిధానమ్ |

దాన్యే విభక్తం నిఖిలం జనేభ్య

ఆప్నోతు లభిం గుణభూషివర్గః ||

౧౧౧

తాత్పర్యము : శ్రీవిష్ణులీలాస్తవమును ఈ చిటుపాత్రము శ్రీమహావిష్ణువు
యొక్క కృప యనెడి పాలకడలి నుండి అమృతము వలె నుదయించిన
సత్యవితానిధి. ఇది వెలకట్టలేని తేజస్సు గలది. దీనిని జనులందఱికి సమా
నముగాఁ బంచిపెట్టుచున్నాను. దోషములను బట్టించుకొనని గుణప్రశంస
కులు దీని పరమము వలన లాభమును బొందెదరు గాక !

శ్లో॥ హరిప్రసంగః శ్రద్ధేయః ప్రపన్నజనశేఖరైః

స్థితాని చ వాగ్రీతే రివగణ్యంతాం కృపాపరైః ||

౧౧౨

తాత్పర్యము: దయచేసి భక్తవరేణ్యులీ కృత్యులందలి శ్రీకృష్ణ పరములైన
ప్రస్తావనములపైననే మనసుఁబెట్టవలసినది. ఛందశ్శబ్దాది ప్రయోగరీతుల
లోని పాఠాబాటులను దయామయులై యుపేక్షింపవలసినది.

శ్లో॥ సమత్సరా సా క్షణభజ్జురా చ

న ప్రత్యయస్థాన మిహప్రశంసా |

శ్లాఘా త్వదీయైవ చిరం స్థిరా స్యాత్

ప్రసాద్యతాం తామ్ ప్రతి యోగ్యతా నః ||

౧౧౩

తాత్పర్యము: హే శ్రీకృష్ణ భగవన్ ! ఇహలోక మానవులొనర్చు పొగడిత
లసూయతోఁ గూడికొన్నవి. అవి కేవలము తాత్కాలికమైనవి. నమ్మఁదగినవి
కావు. కాని నీ మెప్పు మాత్రమట్టిది కాదు. అది చిరస్థాయియైనది. అట్టి నీ
మెప్పును బొందుటకు వలసిన యోగ్యతను నాకుఁ బ్రసాదింపుము స్వామీ!

శ్లో|| అణోరణీయాన్ మహతో మహీయాన్

ఇత్యాది వేదోపనిషద్భిరుక్తః |

యదా భృతోమే లఘునా ప్రబంధే

నేదమ్ మహాకావ్యమభూత్ తదైవ ||

౧౧౪

తాత్పర్యము: ఎవ్వఁ డణువుల కంటెను సూక్ష్మతముఁడనియు, బ్రహ్మాండ
ములన్నింటి కంటెను బృహత్తురుఁడనియు వేదోపనిషత్తులచే స్తూయమా
నుఁడైనాఁడో, ఆ శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ యీ నా లఘుకృతిలో నిమిడినప్పుడే
యియ్యది లోకమున మహాకావ్యమై వెలసినది.

శ్లో|| కలౌపశ్చానహస్రాసు వ్యతీతాసు సమాసు చ / పశ్చాత్తీతమే వర్షేషధీసాయగురుం శ్రితః

|| ౧౧౫ || శ్లో|| వేఙ్కటేశ్వర్లునూతిశ్చ హారీతగోత్రసమ్భవః / గర్తపురాభిజాతశ్చ భాగమతీ

పురాలయః || ౧౧౬ || శ్లో|| తాడేవల్ల్యన్వయో బాలసుబ్రహ్మణ్య ఇమాం కృతిమ్ / విష్ణులీలా

స్తవాభిఖ్యామార్చయదితి శమ్ శివమ్ || ౧౧౭ ||